

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 454/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. septembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Ondrejom Zacharom, 1. mája 1018/81, Liptovský Mikuláš, ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v súvislosti s podaním z 25. januára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v súvislosti s podaním z 25. januára 2015 (ďalej aj „postup okresného súdu“).

Zo sťažnosti, ako aj skutočností známych ústavnému súdu z jeho rozhodovacej činnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, 3 písm. c) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona a iné. Sťažovateľ bol do väzby vzatý uznesením sp. zn. 33 Tp 38/2014 zo 16. mája 2014, pričom väzba mu začala plynúť 13. mája 2014. Dňa 10. februára 2015 malo byť postúpené okresnému súdu podanie sťažovateľa *«označené ako „Sťažnosť na postup vyšetrovateľa, dozorujúceho prokurátora, na prieťahy v konaní, na sudkyňu pre prípravné konanie a porušovanie ustanovení trestného poriadku zo dňa 25.1.2015“»*. To isté podanie bolo okresnému súdu doručené aj 18. marca 2015, a to jeho postúpením z Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Sťažovateľ uvádza, že k predmetnému podaniu sa okresný súd vyjadril listom z 31. marca 2015, avšak o tejto *„ďalšej žiadosti o prepustenie z väzby nekonal“*.

V dôvodoch svojej sťažnosti po uvedení obsahu § 72 ods. 2 a § 79 ods. 3 Trestného poriadku, ako aj časti čl. 17 ods. 2 a čl. 127 ústavy sťažovateľ uvádza, že význam «osobnej slobody jednotlivca ako aj úlohy súdov pri napĺňaní ústavných záruk tejto osobnej slobody je vyjadrený v ustanovení čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky, kde je jednoznačne uvedené: „osobná sloboda sa zaručuje“, do väzby možno vziať iba „na základe rozhodnutia súdu“ a „nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“...

Je teda zrejmé, že napriek skutočnosti, že Okresnému súdu bola dňa 10.2.2015 a 18.3.2015 doručená žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu - tento o nej doposiaľ v rozpore so zákonnou požiadavkou urýchleného a neodkladného rozhodovania o väzobnej veci nekonal. Nekonaním o mojej žiadosti o prepustenie z väzby do dnešného dňa došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 (veta prvá) ústavy v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie

o zákonnosti väzby v trestnej veci. Odpadol tak dôvod na ďalšie trvanie väzby, s čím spája ustanovenie § 79 ods. 1. Tr. por. konzekvenciu okamžitého prepustenia na slobodu.

Na základe uvedeného namietam protiústavnosť mojej väzby, v dôsledku absencie zákonnej podmienky - aby OČTK a súd postupovali vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Uvedené nemohlo a nemôže byť odstránené ani prípadným súdnym rozhodnutím.».

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby v jeho veci vydal ústavný súd takéto rozhodnutie:

1. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na osobnú slobodu uvedené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy... a v čl. 5 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu v Nitre - nekonaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sťažovateľa zo dňa 25.1.2015 doručenej okresnému súdu 10.2.2015 a 18.3.2015 porušené bolo z dôvodu nerozhodnutia o prijatej sťažnosti neodkladne a urýchlene.

2. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Nitra, aby prepustil obvineného [REDAKOVANÉ] neodkladne z väzby na slobodu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že

môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadov, ktoré sú uvedené v tomto ustanovení.

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

Ústavný súd pripomína, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním

dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Nielen ústavný súd, ale aj štrasburské orgány ochrany práv súčasne zdôrazňujú, že rýchlosť preskúmania a rozhodovania o žiadostiach o prepustenie z väzby je nevyhnutné posudzovať a vykladať v závislosti od podmienok a okolností každej konkrétnej veci (Bezichieri z roku 1989, A-164, bod 21, Neumeister z roku 1968, A-8, bod 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, bod 55).

Aj keď sťažovateľ nenamieta porušenie práva zaručeného čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd vzhľadom na opísané okolnosti prípadu a obsahovú spätosť uvedeného článku s čl. 17 ods. 5 ústavy prihliadol aj na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva vzťahujúcu sa na čl. 5 ods. 4 dohovoru. V prípade pozbavenia osobnej slobody väzbou z nej vyplýva právo obvineného iniciovať preskúmanie zákonnosti jeho väzby v primeraných intervaloch, nie však právo obvineného podávať žiadosti o prepustenie z väzby bez akýchkoľvek obmedzení a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu rozhodnúť o každej žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu bez ohľadu na jej obsah (m. m. II. ÚS 757/2014).

Právo obvineného žiadať o prepustenie z väzby nie je neobmedzeným a absolútnym právom obvineného. Aj judikatúra štrasburských orgánov ochrany práva pripúšťa zákonné obmedzenie opätovného podávania žiadosti o prepustenie z väzby tou istou osobou uplynutím určitého času od predchádzajúceho rozhodnutia súdu. Za primeraný časový interval medzi dvoma preskúmaniami v prípade väzby vo veci Bezichieri c. Taliansko (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 25. 10. 1989, Annuaire, č. 164) súd hodnotil jednomesačný interval. S uvedeným korešponduje aj právna úprava Trestného poriadku, ktorá viaže novú žiadosť o prepustenie z väzby na uplynutie 30-dňovej lehoty od právoplatnosti zamietajúceho rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti (m. m. III. ÚS 548/2013).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti v podstate namieta, že okresný súd v súvislosti s vybavením svojej sťažnosti na postup vyšetrovateľa, dozorujúceho prokurátora a sudkyne

pre prípravné konanie z 25. januára 2015, ktorá mala obsahovať aj jeho žiadosť o prepustenie z väzby, nepostupoval procesne správne, keď do podania sťažnosti ústavnému súdu, t. j. do 27. apríla 2015 nerozhodol o tejto jeho žiadosti o prepustenie z väzby, čím porušil čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu pripojenej odpovede okresného súdu sp. zn. Spr 1916/15 z 11. februára 2015 vyplýva, že predseda okresného súdu posúdil uvedené podanie z 25. januára 2015 doručené okresnému súdu 10. februára 2015 ako sťažnosť podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a vybavil ju spôsobom predpokladaným § 63 a nasl. zákona o súdoch. Obdobne vybavil toto podanie aj v po tom, ako bolo doručené 18. marca 2015, a to prípisom z 31. marca 2015.

Pri rozhodovaní o tejto sťažnosti bol ústavný súd nútený prihliadnúť aj na skutočnosti, ktoré mu boli známe z jeho rozhodovacej činnosti vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 431/2015. Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 431/2015 z 8. septembra 2015 vyplýva, že 30. januára 2015 bola krajským prokurátorom v Nitre predložená okresnému súdu iná žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 33 Tp 13/2015 z 13. februára 2015 tak, že ju zamietol. Následne 2. marca 2015 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu proti tomuto uzneseniu okresného súdu sťažnosť, ktorú krajský súd zamietol uznesením č. k. 4 Tpo 25/2015-86 z 26. marca 2015.

Z uvedeného je zrejmé, že v čase doručenia podaní sťažovateľa okresnému súdu, t. j. 10. februára 2015 a 18. marca 2015, z postupu, v súvislosti s ktorým sťažovateľ odvodzuje porušenie práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru, konal okresný súd a následne Krajský súd v Nitre ako nadriadený súd súbežne aj o inej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, pričom o nej rozhodoval zákonom predpísaným spôsobom— t. j. uznesením o väzbe podľa § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Zároveň je nespochybniteľné, že uvedené podania, ktoré vo svojom texte obsahovali aj vetu končiacu

sa slovami, „*a preto žiadam o prepustenie z väzby*“, boli okresnému súdu doručené pred uplynutím 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby.

So zreteľom na uvedené ústavný súd nepovažuje postup okresného súdu, ktorý osobitne nerozhodoval o podaní sťažovateľa z 25. januára 2015 doručenom 10. februára 2015, resp. 18. marca 2015 ako o samostatnej žiadosti o prepustenie z väzby za svojvoľný a v materiálnom zmysle za zasahujúci do obsahu sťažovateľom označených práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, prípadne čl. 5 ods. 1 dohovoru. Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 33 Tp 13/2015 z 13. februára 2015 totiž vyplýva, že v danom čase okresný súd preskúmaval existenciu väzobných dôvodov u sťažovateľa a svoje rozhodnutie o ich trvaní náležite odôvodnil. Záver o ústavnej konformnosti konania o tejto sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby pritom potvrdil aj ústavný súd odmietnutím sťažnosti uznesením sp. zn. III. ÚS 431/2015 z 8. septembra 2015.

Vychádzajúc z obsahu § 79 ods. 3 Trestného poriadku mal sťažovateľ právo podať ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby, pokiaľ v nej neuviedol iné dôvody, až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť. Z argumentácie uvedenej v sťažnosti a zo zistených okolností prípadu (vrátane opísaných časových súvislostí) však nevyplýva, že by boli uvedené podmienky v danom prípade splnené. V období doručenia podania sa teda sťažovateľ nenachádzal vo väzbe v rozpore s obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ani práva zaručeného čl. 5 ods. 1 dohovoru, a preto postup okresného súdu v súvislosti s podaním sťažovateľa z 25. januára 2015 nemožno vzhľadom na okolnosti daného prípadu považovať za svojvoľný, resp. vyžadujúci ústavno-súdnu korekciu.

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru o absencii príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom okresného súdu a obsahom sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť už pri jej predbežnom prerokovaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2015